Sausio 13-oji

- Sausio 13-oji buvo 1991m. sausio viduryje vykusių įvykių kulminaciją, per kuriuos Lietuvos komunistų partija su SSRS parama, bandė nuversti Lietuvos vyriausybę ir įstatyti SSRS palankią vyriausybę. Tą dieną, gindami Lietuvos laisvę žuvo 14 žmonių.

Kontekstas

- 1990m. kovo 11d. Lietuva paskelbė atkurianti nepriklausomybę nuo SSRS. Atkurtos Lietuvos valstybės SSRS nepripažino, nuolat darė spaudimą (paskelbė ekonominę blokadą Lietuvai, rėmė Lietuvos komunistų partijos ir Jedintsvo veiklą).
- 1991m. sausio 10d. SSRS Prezidentas Michailas Gorbačiovas pareikalavo, kad Lietuvos aukščiausioji taryba anuliuotų kovo 11 aktą ir atkurtų SSRS ir LSSR konstitucijų galiojimą.
- Sausio 11d. SSRS ginkluotosios pajėgos pradėjo veiksmus Vilniuje.

Sausio 11-13d.

- Desantininkai su tankais ir šarvuočiais užėmė Krašto apsaugos departamento pastatą, Spaudos rūmus (čia šaunamuosius ginklus pirmą kartą panaudojo prieš beginklius saugotojus, vieną jų sužeidė).
- Sąjūdis pakvietė Lietuvos žmones budėti prie svarbiausių valstybės objektų – organizavo neprievartinį pasipriešinimą. Dešimtys tūkstančių vilniečių ir atvykusių į sostinę žmonių iš visos Lietuvos rinkosi budėti prie Aukščiausios tarybos, Radijo ir televizijos centro pastatų, televizijos bokšto. Lietuvos komunistų partija sudarė ,,nacionalinį gelbėjimo komitetą'', kuris turėjo perimti valdžią.
- Sausio 12-os, 13-os naktį SSRS kariniai daliniai šturmavo Lietuvos radiją ir televiziją, televizijos bokštą.

Padariniai

- Lietuvos komunistų partijai nepavyko užimti valdžios. Lietuvos valstybės institucijos, savivaldybės ir dauguma gyventojų liko ištikimi teisėtai Vyriausybei. Nutraukus Lietuvos radijo ir televizijos transliacijas iš Vilniaus pradėjo veikti stotis Kaune. Prie aukščiausios tarybos budint tūkstančiams žmonių, o jo viduje apsaugai ir menkai ginkluotiems arba beginkliams savanoriams, SSRS politinė vadovybė nesiryžo duoti įsakymo šturmuoti pastatą. Daugybė žmonių aukų būtų sukėlusi didžiulį pasipiktinimą pasaulyje.
- Tuometinis Lietuvos žmonių patriotizmas, pasipiktinimas pačioje SSRS ir pasaulyje privertė SSRS vadovybę atsisakyti nevykusiai pradėto vykdyti plano panaikinti Lietuvos nepriklausomybę.

Aukos

- Sausio 13-ąją ginant televizijos bokštą nuo SSRS kariuomenės žuvo 14 žmonių (Loreta Asanavičiūtė, Virginijus Druskis, Darius Gerbutavičius, Rolandas Jankauskas, Rimantas Juknevičius, Alvydas Kanapinskas , Algimantas Petras Kavoliukas, Vytautas Koncevičius, Vidas Maciulevičius, Titas Masiulis, Alvydas Matulka, Apolinaras Juozas Povilaitis, Ignas Šimulionis, Vytautas Vaitkus)

- Per visus sausio įvykius (tarp sausio 11-13) buvo sužeisti 702 žmonės.

Vaizdinė medžiaga

- https://www.youtube.com/watch?v=EEVy4OmlXXE&t=294s

Šaltiniai

- Sausio tryliktoji - Visuotinė lietuvių enciklopedija (vle.lt)
- Sausio įvykiai (1991 m.) – Vikipedija (wikipedia.org)
- Sausio 13-osios aukos – Vikipedija (wikipedia.org)

- Ačiū už dėmesį.